

Hertig,

Sedermera

Konung CARL IX:s Hofpredikanter,

Predikanter vid Kroppa Kungsgård *).I. Dom. *Andreas.*

Var Hertigens Hof - eller Gårdspredikant vid Kroppa Kungsgård år 1584; eller som han äfven kallades Capellan i Nykroppa, in-
til

Carl IX, Konung Gustaf I:s Son med Drottning Margareta Leyonhufvud, föddes på Stockholms Slott den 4 October 1550. Fick år 1560 d. 1 Julii til Furstendöme Södermanland, Nerike och Wärmeland. Rikens Föreståndare 1594. Förklarades til Konung på Riksdagen i Linköping 1600 d. 19 Martii. Död 1611 d. 30 October.

e) En Kungsgård, hade Bergsbruk förut; här anlade Hertigen för ortens vackra belägenhet en egen gård, hvilken byggdes af träd på en backe föder om älven, hvarifrån man hade en vacker utsigt i söder åt Riddarön, Jordkullen och hela sjön öfver. Gården tyckes hafva varit bygd i fyrkant omkring en Borggård af 200 alnar. Här vistades Hertigen ofta med sin Hofstat, och satte sig nöje deruti at här omkring drifva Bergsbruk, hvarföre han ock i älven straxt invid gården anlade et stort Bergsbruk (Kronbruk) för jern och silfver, hvarefter nu allenast lemmingar ännu finnes. För Brukets räkning byggdes här en liten

til 1590, då han blef Capellan och Scholæmästare i Wermelands Bergslag; det öfriga om honom obekant **).

Kyrka, där ordentlig Prest blef underhållen på Hertigens Stat. Se Mr. Eric Fernows beskrifning öfver Wermeland, tr. i Götheb. 1773. 8:o p. 497.

*) Underrättelsen meddelad af Kamereraren Herr Fridrik Fryxells handskrifne talrika Samlingar om Wermeland. Förvaras i Gymnasii Bibliotheket i Carlstad och Kongl. Bibliotheket i Stockholm.

2. Dom. Christophorus.

Blef Gårdspredikant efter Herr Anders vid Kroppa Kungsgård år 1590 och följande åren; torde vara den samma Herr Christopher, som sedan nämnes Herr Christopher i Färnebo eller Capellan i Wermelands Bergslag. För öfrigt obekant 1*).

1. *) Kamer, Fryxells handskr. Samlingar om Wermeland.

3 Mag. Carolus Petri Hedemorensis *).

Är född på *Wikmansbytta* i Hedemora, året obekant; Son af *Per Bergsman* och *Soneson* til *Peder Svensson* i Vibberboda; namnkunnig Bergsman och Höfvitsman för 5000 man 1). Studerade vid Upsala Academie; *Magister* i Wittenberg 2). Hertig, sedan Konung Carl IX *Hofpredikant* imellan åren 1590 och 1597. *Kyrkoherd*: i *Storkyrkan* i Stockholm 1598. Död år 1605 den 11 Julii, i den då härjande pestilentien. Begrafven i *Storkyrkans Hög-Chor*, hvarest des Liksten ännu finnes 3) med följande påskrift:

Hic Requiescit Venerandus et Doctus Vir
Ca-

*) Biskopen i Calmar m. m. *Herr Doct. Martin G. Wallenstråle* har underrättat Författaren, det denne *Carolus Petri* varit *Hofpredikant*; det han funnit dels af *Tit. Ugla's Dissertation om Næsgårds Låhn*. Upsala 1734. p. 114, dels ock af *anteckningar* uti *Sal. Biskop D:r Wallins* msscripter.

1) *Directeur Abraham Hülphers* Dagbok öfver sin Resa genom Dalarne 1757 f. 139 not.

2) Af et *Handbref* ifrån afl. Prosten *Doctör Pebr Uglä* i Hedemora.

3) *Rydling* i *Flor stående Stockholm* sidan 64. Af *Supplementet* til det *Flor. Stockholm* sid. 93 befinnes, at *M:r Carolus Petri Hedm.* åfven år 1593 varit *Rektor* i *Stockholms Stora Schola. Lektor* m. m. *Herr Johan Murberg* i Stockholm har benäget ökat underrättelserne om denne *Magister Carolus Petri* med följande: I:o At han af *Stierman* i

*Carolus Petri, Magister, Pastor, Hujus
Ecclesiæ Holmensis, qui Lue Pestilentiali*
In-

Biblioth. Sviogoth. p. 12 orätt kallas Danemorensis.
2:o At han ej blifvit Rektor 1593, emedan *Laurentius Prætorius* blef detta år Rektor efter *Scepperi* befordran til Pastors syftan i Stockholm. Men som *Prætorius* dödde et halft år efter sin befordran och *Prætorii* Enka 1594 hade til underbåll Tionden af *Skånilla Socken*, så bestriddes syftan i medlertid af *Professor Skinnerus*, på det, som *Scholæ*-æfterna anföra, ingen *Catholik* under ledigheten skulle intränga sig i *Scholan*; troligast synes at *Måster Carl* då blifvit Rektor *Scholæ* 1595, och fick då enligt Hertigens och Rikens Råds uprättade Stat för Prästerskapet i Stockholm af den 26 August. 1595 Tionden af *Skeptuna, Lunda, Frössunda* och *Markims Socknar*, såsom tilförordnad ärligit underbåll för *Scholæ-Måstaren* i *Stockholm*. Som Rektor *Scholæ* var *Måster Carl* en alfvarsam och ordentlig man, lär ock haft god kroppsstyrka, emedan han för någon vilad olydnad, med handkraft en gång ur *Scholan* utkastade en sin *Collega Mag. Göran Micranders*, sedan Rektor *Scholæ* i *Upsala* och sist *Prost* och *Kyrkoh.* i *Tierp.* Såsom *Ledamot* i *Stockholms Consistorio*, det Rektor *Scholæ* denna tiden var, undertecknade han d. 4 Måji 1596 med det öfriga *Presterskapet* den *Latinska Skrift*, hvarmedelst de upstade *Broderskapet* i *Christo* med *Herr Calpar*, *Tyska Församlingens Pastor*, emedan denne hade, utan *Capitlets* minne, aflöft och gifvit *Nattvarden* åt en *Göran Guldväfvare*, som var en *borkarl* . . . 3:o A:o 1598 fick *M:re Carl* til *Nyårsgåfva* fullmägt at vara *Pœnitentiarius* vid *Storkyrkan* och *Censur Morum Ecclesiæ*, som det heter, och blef denna fullmägt på *predikstolen* upläsen för *Församlingen* den 12 *Marti*. Han var den siste *Pœniten-*

Infectus pie in Domino obiit d. 11 Julii
1603.

riarius vid Storkyrkan, och 1604 affkaffades sy-
slan på Noerköpings Riksdag. Efter Scepperi be-
fordran til Domprost-syslan i Upsala, blef Mr
Carl Pastor i Stockholm 1600; och var tillika med
Presterskapet i Stockholm tillstådes vid Archi Bisk.
Nicolai Olai Bothniens s. tsång d. 8 April s. å.
samt uplatte berättelsen derom på Konung Carls
befallning. (*Rudbecks Acta Scholastica. Stockh. Con-
sistorii Protoc. Ländeke de Ecclesia Teutonica p. 41.
n. h. Baazius p 584-606.*)

4. Dom. Johannes eller Hans.

Man känner ej med visshet när han hit-
kom, men nämnes dock för Hof- och Gårds-
predikant på Kroppa Gård 1599 i Kongl.
Kammar-Archivi Handlingar. Obekant för
öfrigt *) 2.

2. *) *Kam. Freyells Samlingar.*

5. Dom. Olaus.

Nämnes i Kammar-Archivi Handlingar för år 1602 för Gårdspredikant på Kroppa *) 3, och hade då i lön 6 Dal. Packlakan 8 alnar (et slags lärft) och et par skor. Obekant för öfrigt.

3 *) Kam. Fryxell l. c. Fernow L. c. p. 498 n. 1:

---

6. Dom. Johannes.

Anföres ibland Gårdspredikanterne år 1605; det är ovist om han skall vara den samme som ofvanföre är nämnd *) 4.

4 *) Kam. Fryxell L. c.

---

7. *Christophorus Petri.*

Födelseåret obekant. Des Föräldrar voro Kyrkoherden i Fryxdalen Petrus Jonæ och Brita Erici, dotter til Kyrkoherden i Elfvedalen Ericus Jonæ. Blef Student i Upsala år 1600. Gårdspredikant vid Kroppa Kungsgård 1607. Dog derstädes 1613.

Gift med Ingeborg Persdotter. Lefde Enka i Fryxdalen, och hade af Kon. Carl IX til årligt underhåll fyra tunnor spannemål * 5).

* 5) *Kam. Fryxell L. c. Fernow L. c. p. 498 n. 1.*

---

8. *Haquinus Jacobi.*

Til födelseort och Föräldrar obekant. Antagen til Gårdspredikant på Kroppa gård af Kon. Gustaf Adolph 1614, förblef i denna fylla til 1622 och var den fista Predikanten derstädes, hvarest Kroppa Pastorat sedermera inrättades 1623 eller 1624. Befordrades derifrån til Kyrkoherde i Undenäs i Vadsbo Härad, hvarest han dog 1652.

Gift med Karin Jonsdotter. Hans Barn kallade sig Undenius, af hvilka Sonen Ericus Haquini Undenius blef Kyrkoherde efter Fadern 1653 * 6).

* 6) *Fr. Pyxell L. c. Fernow L. c.*